

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 3. De varietate, seu varia diuisione contractus,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

eadem acceptione sumptus contractus, de omni obligatione quæ ex relicto nascitur; iuxta legem, Omnem, ff. de iudiciis. Trium harum acceptio in citato art. i. meminit Sotus, citans Sylu. in verbo. Contractus, & Conradum in memorata quest. 16.

Cæterum quod idem Sotus in ead. art. concl. 2. negat contractum dici proprie de deposito & pignore, non videtur admittendum. Nam quod illa fiant gratis, commune habent cum mutuo & commodato, quæ ipse ponit inter species contractus proprie dicti. Item quamvis depositio gratis fiat, ipsa tamen facta, nascitur utrimque obligatio: quia depositarius debet depositum custodire & restituere tempore præstituto: nec potest eo uti pro libito. Et deponens eo ipso quod deposuit, debet soluere impensas si quas depositarius fecit necessarias in custodiendo deposito, quod similiter dicendum est de pignore.

Multo vero minus quod contractus sint, negari potest de assecratione, quæ species quedam est emptionis, vel locationis: aut de censu, qui emptionis: aut de cambio, quod permutationis: aut de emphyteusi, quæ locationis species quedam est: aut de custodia quæ quando custos gratis fiduciam suam custodiendam, species est depositi: quando vero sumit acceptio pretio suæ diligentia, & operæ: ut cum pastor ouium locat suam operam ad gregem custodiendum, est species locationis. In quibus omnibus cum utrimque nascatur obligatio, merito de iis dicitur quod sint proprie contractus, sicut & de matrimonio quatenus ex iure naturæ vim habet. Ea enim ratione species est societatis contractus inter virum & uxorem: tam ad prolem, quam ad mutua vitæ obsequia & rei familiaris curam. Ac demum de omni conventionione ex qua nascitur utrimque obligatio, vel dandi vt des, vel faciendi vt facias, vel dandi vt facias, vel faciendi vt des: ita ut ludus coniunctus conventionioni, qualudens sic inter se contrahunt: *visum solam, vt tu visum solas*, cenferi possit proprie contractus: sicut & sponsio, dicta Gallicè *gagerre*, quæ est talis quidam ludus.

Secus autem dicendum est vt de donationibus, ita & de legatis, quæ sunt donationes à testatore factæ, & ab hæredibus præstandæ; ex lib. 2. Institutorum, tit. De legatis §. 1. Itemque fideicommissa quæ sunt legata, testamento relicta cum conditione, quod post aliquod tempus restitui debeant. Nam hæc quoque donationes esse, habetur ex lege, Et fideicommissum, ff. De legatis & fideicommissis tertio. Secus item de precario, quo precibus petenti aliquid vendendum, conceditur tandiu, quandiu is qui concessit patitur; ex lege prima, ff. De precario, & ex cap. finali. De precariis. Ipsum enim est quædam donatio vsus rei, nisi malueris esse commodatum ad tempus incertum.

Secus quoque dicendum esse, vt de acceptilatione, ita & de compromisso, arbitrio, delatione iuramenti, & transactione: quæ habent rationem dissolutionis contractus. Etenim compromissum, est pactio quedam & conuentio inter litigantes ad lites finiendas, ex lege prima, ff. De receptis arbitris. Arbitrium vero est, quo iudices arbitri, à litigantibus eliguntur ad litem componendam. Delatio autem iuramenti est, qua creditor debitore negante debitum, desert illi iuramentum; vt si iuret debitum esse iam solutum, non sit amplius ab illo exigendum. Ac demum transactio, est pactio de re dubia, & lite incerta nondum finita, aliquo dato vel retento vel promisso, vt lis esset, ex lege prima, ff. De transactionibus, & ex lege, Transactio, Cod. eodem titulo, & ex cap. Super eo, eodem quoque titulo, Extra. Quod quidem est inter debitorem, & creditorem ita conuenire, vt ille soluat certam debiti partem, ne cadens causa, totum soluere compellatur: & hic partem remittas, ne forte cadens causa totum perdat. Ex quibus facile erit si militer iudicare de cæteris, siue proprie, an minus proprie, aut tantum improprie dicti contractus. Aduerte autem obiter antedicta de donatione, pertinere ad ipsam simplicitet sumptam: prout scilicet prouenit ex liberalitate vel munificentiâ vel charitate meta. Non enim videtur negandum, rationem proprie dicti contractus habere; cum est coniuncta cum pacto vt detur, vel fiat aliquid in nostram gratiam: vel quia aliquid datum vel factum est.

CAP V T III.

De varietate seu varia diuisione contractus.

S V M M A R I V M.

- 20 De contractuum varietate, ac primo de ea que sumitur ex personis cum quibus illi fiunt.
- 21 De ea, que ex rebus de quibus fiunt.
- 22 De aliis que ex modis quibus fiunt.
- 23 Qui contractus dicantur bonæ fidei, & qui stricti iuris.
- 24 Qui dicantur gratuiti, & qui onerosi.
- 25 De vltima diuisione late patente, quod quidam rem vnius transferant in alium quo ad dominium, & qui.
- 26 Quidam quoad vsufructum tantum, & qui.
- 27 Quidam quoad vsu tantum.
- 28 Quidam quoad traditionem rei tantum.

Quoniam contractus pendunt ex libera hominum voluntate, ij admodum varij sunt ac multiplices: nouis indies, ac diuersis apud diuersas nationes subortis, pro diuersitate ingeniorum. Vnde sic vt in hac re, quæ ex tam inconstanti ac mutabili principio pendet, non sit facile ferriam texere, qua in certum Ordinem tanta varietas digeratur. Nihilominus vt quantum fieri potest confusionem vitemus: tria in contractibus spectabimus ex quibus illi possunt inter se distingui: quæ sunt personæ cum quibus, res de quibus, & modi quibus fiunt.

Primum ergo ex personis cum quibus contractus fiunt, iidem distinguuntur in diuinos, diabolicos, Ecclesiasticos, & ciuiles. Diuini sunt, quibus contrahimus cum Deo, vel cum Sanctis in ordine ad Deum; vt vota omnia. Diabolici vero sunt, quibus contrahitur cum diabolo: vt magia, maleficia, veneficia, omniaque alia pacta cum dæmone. Ecclesiastici autem sunt, quibus cum Ecclesia Dei sponsa contrahimus: vt solemnis professio Christianismi in baptismo, beneficia Ecclesiastica, solemnne votum continentia in Ordinibus sacris, & professio religiosa in religione aliqua per Sedem Apostolicam approbata. Ciuiles denique sunt, quibus homo contrahit cum homine: quorum alij sunt innominati, alij nominati. Dicuntur innominati, qui certa & peculiaria nomina iure gentium non acceperunt: & sunt quatuor, ex lege Naturalis, ff. De præscriptis verbis. Do vt des, facio vt facias: Do vt facias, & facio vt des: ad quos reuocandi sunt omnes de quibus dubitatur quam speciem & naturam nominatorum habeant, non item cæteri: quantumuis in eis talis ratio generaliter inueniatur: vt in permutatione inuenitur prima ratio: nempe Do vt des. Dicuntur vero nominati, qui certa & particularia habent nomina iure gentium: vt emptio, locatio, &c. vel qui iure ciuili cum peculiari nomine sunt introducti, vt emphyteusis, stipulatio, & quidam alij.

Secundo, ex rebus de quibus contractus fiunt, ipsi distinguuntur: quod quidam fiant de personis; vt matrimonium, & mancipiorum permutationes atque venditiones. Quidam erant de rebus spiritualibus, vt simonia, & beneficia: & demum quidam de rebus temporalibus seu externis, vt mutationes, emptiones, & ceteri quorum est vsus in hominum commercijs.

Postremo, ex modis quibus fiunt contractus, variæ ipsorum diuisiones sumuntur. Prima est, quod alius sit mutuius, alius non mutuius. Dicitur mutuius, quando ex utraque parte obligatio nascitur; vt contingit in emptione & venditione, conductione, & locatione, commodatione, mutatione, impignoratione. Non mutuius vero, quando ex vna parte, non ex altera nascitur obligatio: vt fit in simplicij promissione gratuita, in donatione, lib. ro legato, fideiussione, fideicommissione, & liberatione à solutione per acceptilationem.

Secunda diuisio est, quod alius sit simplex & absolutus, & alius conditionatus. Dicitur absolutus, cui nulla conditio additur: conditionatus vero, cui aliqua conditio additur, qua posita sequatur obligatio. Qua de re inferius in cap. i. vbi agetur ex instituto de eadem conditione.

Tertia diuisio est; quod alius sit licitus, qui secundum legem, & aequitatem fit; alius vero illicitus, vt Simoniacus, usurarius, & omnis alius qui contra legem, & aequitatemque fit.

Quarta est, quod alius sit temporalis, id est, ad certum tempus tantum, & alius perpetuus, id est, semper duraturus.

Quinta est, quod alius fiat re, alius verbis, alius scriptura, alius consensu: eadem ratione, qua in sequenti cap. sexto dicitur de pacto, in quarta illius diuisione posita proxime ante primum documentum.

23. Sexta, quod alij sint bonae fidei: vt venditio, locatio, societas, & ceteri qui commemorantur in §. Actionum, Instituti, De actionibus: alij vero sunt stricti iuris; vt mutuum stipulatio & arbitrium. Non dicuntur autem bonae fidei, quod in eis solis inueniri debeat bona fides: quia in omni contractu ea debet intervenire, ex lege, Bonam fidem, Cod. De obligationibus & actionibus; sed quod in illis Iudex debeat iudicare ex aequo & bono, quantum ad id quod restituendum est vel compensandum; non autem ex rigore legis scriptivae iuris: sicut in aliis, qui ex eo dicuntur stricti iuris, quod in illis iudicandum sit ex rigore legis, iurisve scriptivaeque ex rigore conventionis factae inter contrahentes. De hac contractuum distinctione plura qui volet videre potest apud Couar. ad regulam, Peccator, par. 2. §. 6. aut Loutum Melinam in tract. 2. de iust. & iur. e. disput. 159.

24. Septima diuisio est; quod alij sint gratuiti, alij non gratuiti. Dicuntur gratuiti qui non fiunt ob solutum pretium vel mercedem acceptam (vnde etiam dicuntur facti titulo gratioso) vt mutuum, commodatum, precarium, depositum, mandatum, fideiussio. Non gratuiti vero dicuntur qui fiunt ob pretium vel mercedem, vel ob aliam quamcumque rem factam vel datam, vel faciendam, vel praestandam: vnde dicuntur etiam onerosi, quia obligatio soluendi pretium vel mercedem, vel rem aliam dandi vel faciendi est onus.

Octava diuisio est; quod alij fiant in gratiam tantum & bonum recipientis: vt mutuum & commodatum regulariter: alij vero fiant in gratiam tantum, dantis: vt depositum, & mandatum regulariter: alij demum fiant in gratiam & bonum vtriusque: vt emptio, locatio, permutatio, pignus, societas. Ideo dixi regulariter: quia depositum, mandatum, & commodatum aliquando fiunt in bonum vtriusque, nam depositario interdum permittitur vt re deposita, & mandatum quo quis cum absente contrahit per literas, ei committendo vt merces, vel aliquid aliud pro se emat, de se quidem gratuitum est; sed interdum mandatarius ex eo commodum accipit, quod si fiat loco mercedis, inducit rationem locationis: interdum denique commodat quis rem suam in propriam vtilitatem: vt cum quis alteri commodat suam suppellectilem vt communis amicus nomine ipsorum honorificentius excipiat.

Nona diuisio est; quod alij fiant per se seorsimque ab aliis contractibus separati: alij vero ex sua natura coniuncti sunt aliis, & propter alios fiant: huius generis sunt assicuratio & fideiussio: & ex quorundam sententia pignus, atq; societas: prioris autem generis sunt ceteri.

25. Postremum est; quod quidam sint, qui re vnus ad alterum transferunt quoad dominium: & quidam quoad usum fructum tantum: quidam autem quoad usum tantum, & quidam denique quoad traditionem rei tantum. Ac rursus qui transferunt quoad dominium, vel transferunt gratis, vt donatio gratuita & liberum legatum; vel non gratis: tuncque vel res datur pro re, vt vinum pro oleo, & est permutatio; ad quam reuocatur cambium, quod est lucrosa permutatio pecuniae pro pecunia: vel res pro pretio seu pro pecunia, & est emptio ac venditio: sub qua comprehenduntur negotiatio, societas & assicuratio: vel res cuius usus non distinguitur a dominio, pro simili postea accipienda: vt mutuum, sub quo comprehenduntur contractus, quos vocant montes pietatis.

26. Ex iis vero contractibus qui rem transferunt quoad usum fructum tantum, quidam transfert in perpetuum & gratis, vt feudum, quo quis reseruat sibi dominium, seu proprietatem rei immobilis, puta domus vel praedij, in alterum transfert dominium vile, hoc est, fructus & emolumenta, idque

gratis seu nullo pretio, vel annua pensione petita; sed tantum seruitio personalis: quale est quod vassalli debent suo Principi. Quidam vero, qui siue in perpetuum, siue etiam ad tempus dominium transferunt, non quidem gratis, sed pro annua pensione, vt emphyteusis, quae caetera habens cum feudo communia, in hoc ab illo differt, quod non gratis, & tam ad tempus, quam in perpetuum fiat. Quibus duobus, possunt tanquam eiusdem generis, addi primo, contractus liuellarius, quo emphyteuta omne ius suum, quod habet in emphyteusi, transfert in tertium, & id in perpetuum. Deinde census, qui est ius accipiendi reditum annuum ex re aliena. Tertio, censualis pensio, quae est contractus, quo quis omne ius quod in rem aliquam habet transfert in alterum, pro pretio quidem, sed ita vt sibi nihilominus praestetur pensio annua. Et demum contractus superficialis, quo quis retento sibi dominio directo, & proprietate soli, dat alteri superficiem fundi, id est, molendinum, vel domum, vel aliud aedificium in eo existens: idque siue imposita pensione annua, siue non imposita (vtroque enim modo fieri potest) sic tamen vt idem finiat, pereunte ipsa superficie, hoc est, vt si domus vel molendinum vel aliud aedificium eorum pereat, seu destruat incendio, vel impetu aquarum, vel vi ventorum, vel alia ratione, talis contractus cesset, nec deur potestas reedificandi.

Ex iis porro contractibus qui rem transferunt quoad usum tantum: quidam est, quo simpliciter usus rei gratis transferuntur, & dicitur commodatum, seu commodatio. Quidam vero quo usus vnus rei transferuntur pro usu alterius, & dicitur permutata commodatio. Quidam demum quo usus rei transferuntur pro pretio, & dicitur locatio, & conductio.

Ex iis denique quibus tantum traditur res, quidam est quo traditur tantum ad custodiam: vt depositum seu depositio ad custodiam: quidam vero est quo res traditur ratione alicuius obligationis, vel fideiussionis: & dicitur impignoratio, cum est rei mobilis: & hypothecatio, cum est rei immobilis. Ex tanta autem varietate soli ciuiles in hoc libro occurrunt considerandi. Nam quae ad alios pertinent partim tradita iam sunt, partim tradentur in sequenti tomo.

CAPVT IV.

De consensu requisito ad validitatem contractus.

SUMMARIUM

- 29 Consensus liber ad contractum validum requisitus est, & quomodo intelligendum sit contractus aliquos consistere solo consensu.
- 30 Quando metus sit consensus leuis, & conditiones requiritur, vt grauis censetur.
- 31 Metus etiam grauis, non efficit regulariter contractum inuolidum, licet faciat inuolidabilem.
- 32 Contractus qui metu facti, cum requirant consensum liberum cum conditione libertatis, sunt inuolida.
- 33 Propter solum metum grauem contractus irritantur in foro externo: in interno etiam propter leuem: & talis differentiae causa.
- 34 Metus ob quem irritus est contractus, debet provenire a principio externo.
- 35 Debet quoque esse iniuste incussus.
- 36 Restitutio obnoxium est metus, etiam leuis, extortum.
- 37 Qui metu aliquid extorsit, & illud, & omne damnum inde secutum restituere tenetur: in quo si deficiat, qui ei cooperari fuerint, tenebuntur supplere.
- 38 Metus reuerentiae quando tanquam grauis sufficit ad rescindendum contractum.
- 39 Tamen ex metu reuerentiae, sufficit ad rescindendum contractum, qui contrahenti valde prauidicatur.
- 40 Metus reuerentiae quoque conscientiae forum, sufficit ad obligationem restituendi quod acceptum fuerit.
- 41 Corollaria inde deducta.
- 42 Metus reuerentialis in quos cadat.
- 43 Quando contingat preces importunas inducere metum sufficientem ad rescindendum contractum.